

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako sadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 30. vinotoka 1874.

List 44.

Koledar za naslednji teden.

Listopad. — November.

1. Nedelja XXIII. po binkošti. Evangelij: „Deklica oživiljena“. (Mat. 9.) — God in praznik vsih svetnikov. Ko je bil cesar Avgust skorej vse narode in ljudstva pod svoje gospostvo spravil, so Rimljani zidali velikansk, okrogel tempelj njemu v čast; cesar pa se je tej časti odpovedal, in je imenovan tempelj posvetil vojnemu maliku Martu in maševavnemu maliku Jupiterju. Rimljani so vse bogove premaganih narodov sprejeli med svoje bogove, in so jih v imenovanem tempelju častili; zato se je ta tempelj imenoval „Panteon“, t. j., „vsih bogov“. Ko je bil pa cesar Konstantin sprejel keršansko vero, so jeli ajdovske tempelje podérati, ali pa jih v keršanske cerkve spreminjati; le tempelj „Panteon“ je bil zapert ostal. Papež Bonifacij IV so 13. maj. l. 610 velikanski Panteon na čast Mariji Device in vsim svetim spričevavcem posvetili, in so dali njih košice iz katakomb, t. j., iz pozemeljskih pokopališ na 28 vozéh vanj prepeljati. Od tega časa se je Panteon imenoval cerkev svete Device Marije pri spričevavcih ali mučencih. Spominj tega posvečevanja se je v Rimu vsako leto obhajal 13. majnika. Papež Gregorij III so l. 731 v cerkvi sv. Petra blagoslovili kapelico ra čast Kristusu, njegovi presveti Materi, vsim apostelnom, vsim spričevavcem in vsim pravičnim, ki so po vsem svetu v Gospodu zaspali. Od tega časa se je praznik vsih svetnikov 1. listopada — toda le v Rimu obhajal. Papež Gregorij IV so l. 835 s pomočjo cesarja Ljudovika ta praznik ustanovili v vsem njegovem cesarstvu, in od tod se je hitro tudi po družih deželah razširil. Praznik vsih svetnikov se tedaj že 1039 lét v katoliški cerkvi obhaja; troti današnjih časov, ki le perst in tvarino pred očmi imajo, in se z žulji ubozih delavcev pasejo, pa namerjajo ta in vse druge praznike odpraviti, da bi večni terpiu delavci še manj počitka imeli, njim pa še več dobička pridelovali. Sami vsak dan praznujejo, se po veselicah in toplicah kratkočasijo, le kmet in delavec bi jim mógl neprenehoma delati kakor črna živina! Ti merzli ljudje, brez ljubezni in brez hvaležnosti do Boga in bližnjega, se štulijo pa še za „omikane“.

„Bodite moji posnemavci, kakor sem jaz Kristusov“ (I. Kor. 4. 16); ravno tako nam svetniki z nebés kličejo: „Bodite naši posnemavci, kakor smo bili mi Kristusovi posnemavci.“

2. Ponedeljek. Vse verne duše v vicah. Njih neizrekljivo terpljenje. Sveti Bonaventura piše: „To je glas duš v visah: O vi vsi, ki ste še po-

potniki na svetu, pomislite in glejte, če je še kaka bolečina naši enaka!“ Sveti Avgustin pravi: „Tisti ogenj v vicah je bolj boleč, kakor vsaka bolečina na svetu, ki se more misliti in čutiti“. Sveti Gregorij: „Ogenj v peklu in vicah se razločita le po času. Ogenj v peklu je večn, v vicah pa le časn. Tisti ogenj, ki pogubljene žgè, peče tudi izvoljene.“ Sveti Krizostom: „Misli si, kakoršno koli bolečino na svetu, ona je le majhna v priméri z ognjem v vicah“. Sveta Magdalena Paciška je v zamaknjenji vidila terpljenje duš v vicah, in je vsa prestrašena rekla: „Vse muke svetih spričevavcev, vse terpljenje in bolečine vsih terpečih na svetu so tako rekoč prijeten raj v primeri s terpljenjem, ki ga morajo duše v vicah terpeti“. Pobožni Ljudovik Blozij je tudi vidil v svojem zamaknjenju terpljenje vernih duš v vicah, rekoč: „Noben jezik ne more izreči in noben um zapopasti velikosti, množine in različnosti terpljenja vernih duš v vicah, ki sem ga sam s svojimi očmi vidil. Bog je moja priča, kar govorim“. Duše v vicah si iz tega neizrekljivega terpjenja samé ne morejo pomagati, mi pa jih premoremo iz vic reševati, ali pa saj njih terpjenje okrajšati z molitvijo, s postom in mlošnjo, tudi s svetim obhajilom in z odpustki, če jih zanje darujemo. Zato nas pomoči prosijo, kakor nekaj sveti Job svoje prijatle, rekoč: „Usmilite se me! usmilite se me! vsaj vi prijatli moji; ker Gospodova roka me je zadela“. (Job. 19, 21.) —

Sv. Just spr. v Terstu (v naši škofiji se 3. listop. obhaja); sv. Viktorin šk. spr.; sv. Evstohija dev. sprič.; sv. Teodot šk. spoz.; sv. Juri šk. spoz.

3. Torek. Sv. Just sprič., sin keršanskih staršev v Terstu v oglejski škofiji. Njegova živa vera v Kristusa, njegova goreča ljubezen do Boga, njegovo posebno uamiljenje do ubozih in vse druge njegove čednosti so slovele po vsem Terstu. Deželni poglavar Manacij, ki je bil od cesarjev Dijoklecijana in Maksimijana prejel povelje pomoriti vse kristjane, kateri se bojo branili darovati malikom, pokliče slovečega Justa k sebi, ter mu razodene cesarsko povelje; Just pa mu naravnost reče, da spoznava keršansko vero, da moli Jezusa Kristusa, pravega Boga in človeka, in da se mu prazni bogovi narodov prav v serce studijo. Poglavar ga ne more ne z obljubami in ne z žuganjem odverniti od njegovega svetega sklepa, torej ga ukaže zapreti v temno ječo. Just vso noč moli, ter Boga prosi, naj mu dá po svoji neskončni milosti doseči mučeniško krono. Drugo jutro ga poglavar dá k sebi pripeljati in strahovito bičati, ker ni hotel darovati malikom.

Poglavar vidi, da Just ne le samo junaško, ampak tudi z veselim duhom prenaša grozovite muke, torej ga zgrabi jeza, in ukaže ga s svinjcem na vrat navezanim

v morje potopiti. Just vzame slovo od svojih bratov, in z veseljem hiti kakor na kako pojedinjo proti morju. Na bregu ga rabeljni zvežejo, v čolnič denejo, na globoko peljejo in v morje veržejo. Just pa je ob tem molil, Boga hvalil in dosegel doželeno mučeniško krono 2. listopada v 3. stoletji. Mašniku Boštjanu se po noči prikaže, ter mu veleval, naj njegovo razvezano in na suho verženo truplo pokoplje; kar se je tudi z vso častjo zgodilo.

Sv. Just je iz vsega serca studil in sovražil nečimerne malike. Po njegovem zgledu gotovo tudi ti, ljubi kristjan; studiš in sovražiš nekdanje malike narodov; pa glej, morda imaš tudi kakošnega malika, ki ni manjšega studa vreden, kakor so bile nekdanje neumne, mališke spake. Tvoj malik je vsaka strast, če jo pustiš v sercu gospodariti. Tvoj malik je zlasti oseba družega spola, če ji svojo čistost in svoje poštenje daruješ. —

Ss. German, Teofil, Cezarij in Vital spr.; sv. Malahija šk. spoz.; sv. Silvija, mati sv. Gregorija papeža.

4. Sreda. Sv. Karol Boromej, kardinal in nadškof v Milanu, spoz., iz stare, imenitne rodovine grofov Boromejev, rojen na gradu Aroni na Laškem 2. listop. 1538. Svetla luč kakor solnce je dve uri njegovo rojstno sobo razsvetljevala, ter je pomenila, da bode to dete velika luč v cerkvi Božji. Deček, bistrega uma in dobrega serca, je rad imel s cerkvenimi rečmi opraviti in psalme je prepeval. V svojem 12. l. je sprejel duhovsko obliko. V 16. l. je šel na visoko šolo v Pavijo, kjer se je med razuzdanimi in spridenimi študenti čistega in nedolžnega ohranil. Poslane ženske, ki so ga zalezovale, je s sveto jezo zapodil in zbežal. Po doveršenih šolah je bil dohtar cerkvenih in deželskih pravic V 23. l. so ga papež Pij IV med kardinale sprejeli, in kmalo po tem so ga izvolili nadškofa v Milanu, toda v Rimu je mogel prebivati. Kardinal Boromej je svetega očeta v vladanji katoliške cerkve mogočno podperal; po njegovem prizadevanju se je sveti tridenški vesoljni cerkveni zbor dokončal 3. grudnia 1563. Po njegovem delovanju je prišel rimski katekizem za duhovne na svetlo. Skerbel je za izrejevanje pobožnih pa dobro podučeni mladih duhovnov; vstanovil je zanje v Rimu hišo, ki ga je 6000 zlatov stala, in je nje vodstvo zročil jezuitom. Papež mu dovolijo podati se v Milan, kjer je bilo veliko vravnati. Glas njegove svetosti gre pred njim. Milanci ga s častjo sprejmó. Nadškof začne svoje viši pastirsko delo v škofiji, ter vsako nedeljo in zapovedani praznik besedo Božjo oznanjuje, po farah pa, ki jih obiskuje, šo po dva in trikrat na dan; vstanavlja po škofiji male semeniša za dečke, ki naj bi se pripravljali in podučevali za duhovski stan, in po tem prestopili v veliko semeniša v Milanu. Sveti nadškof je pogostoma obiskoval fare po svoji škofiji, tudi po visocih hribih na Švicarskem, ki so bile štete pod njegovo škofijo. S torbico na rami in z debelo palico v roci je peš hodil od fare do fare, ker tudi za ježo na konji ni bilo pravega pota. Pride do derečega, po deževanju naraslega potoka, korenjak ga štiporamo čezenj nese; valovi pa ga premagajo in le gleda, kako bi sebe otél, in nadškofa — ves zbežan — valovom prepusti; nadškof se kakor po čudežu iz derečega potoka reši. To čudo ljudstvo tako gine, da ga vsi verno poslušajo, in se radi njegovim poveljem vdajo. Tudi protestanti ga spoštujejo, in se jih veliko verne v katoliško cerkev.

Bil je oče ubozih. Ob času hude lakote je vsak dan po 3000 revnih po več mescev preživil. Po svojem bratu je podedoval vojvodino z letnimi prihodki 40.000 zlatov, in podedoval še zopet 20.000 zlatov; vse zlate je razdelil ubogim. L. 1576 je strahovita kuga v Milanu

ljudi morila, in on je 70.000 bolnikov z dušno in telesno postrežbo oskerboval; vse, kar je imel, je bolnikom dal, še celo svojo postelj, sam pa je na golih tléh nekoliko časa počival, ker je bil noč in dan na nogah, je bolnike obiskoval in jim delil svete zakramente. Da bi Bog to strahovito šibo odvezl, je sveti nadškof veliko in goreče molil, se ostro postil, do kervi se bičal, pri procesiji bos križ nosil, se ob kašnen spotaknil, močno ranil in s svojo kervjo pot zaznamnjaj. Leta 1584 se je podal na Varalsko goro na Božjo pot, kjer se je v tibi samoti v franciškanskem samostanu za smert pripravljaj, se ostro postil, do kervi se bičal, na golih deskah malo časa spal, v kapelicah križevega pota Kristusovo terpljenja premišljeval, se v solzah spovedal vseh grehov svojega življenja. Tukaj ga napade vročinska bolezen, domú se verne, med potjo v Aroni poslednjikrat mašuje, od tod ga morajo v Milan nesti. Po prejetih svetih zakramentih je s križem v roki izdihnil svojo sveto dušo v noči od 3. do 4. listopada v 47. l. svoje starosti in v 24. l. višega pastirstva. Mnogo čudežev se je godilo.

Vodilo sv. Karola Boromeja: „Kolikor bolj težavno je tvoje opravilo, toliko bolj goreča bodi molitev tvoja“.

Ss. Vital in Agrikola spr.; sv. Klar mašnik sprič.; sv. Modesta dev.; sv. Emerik (v naši škofiji se 5. listop. obhaja).

5. Četertek. Sv. Emerik spoz. je bil sin svetega Štefana, ogerskega kralja, in prav pobožne kraljice Gizele, sestre cesarja Henrika. (Glej 2. kim.). Starši so oskerbeli svojemu sinu prav dobra učenika, svetega Adelberta in Gerarda. Emerik je rasel v strahu Božjem in veliko molil; drugi njegove starosti so spali, on pa je po noči psalme Davidove prebiral. Taka gorečnost za vse lepo in dobro je močno veselila sv. Štefana, hvalil je Boga, da mu je dal tako bogoljubnega sina. Mladeneč Emerik je neko noč v Vesprimu v cerkvi sv. Jurja prav goreče Boga prosil, naj mu razodene, kakošen dar v njegovem življenju bi mu naj bolj dopadel, da bi mu ga daroval. Nebeška luč razsvetli vso cerkev, in Emerik zasliši glas: „Devištvo mi naj bolj dopade“. Emerik obljubi Bogu vedno devištvo. Po očetovi volji je bil sicer v zakonski stan stopil, v katerem pa je v edinosti s svojo soprogo po deviško živel. Tudi namesto kraljeve krone mu je Bog dal nebeško krono za njegovo prelepo življenje, ko je bil spolnil 24. leto. Sklenil je svoje čisto življenje 4. listopada 1031. Bog ga je s mnogimi čudeži poveljal.

Vodilo. „Čisto življenje je Bogu naj bolj prijeten dar.“ —

Sv. Caharija duhoven in prerok, oče sv. Janeza Kerstnika; ss. Feliks maš. in Evzebij mnihi sprič.; sv. Let maš. spoz.

6. Petek. Sv. Lenard spoz., sin imenitnih ajdovskih staršev, je že mladenček poslušal nauke svetega Remigija, škofa in aposteljna frankovekega, veroval v Jezusa Kristusa, in je škofa prosil svetega kersta. Frankovski kralj Klodovik mu je bil kerstni boter. Remigij je blagega mladenča še dalje v keršanski veri podučeval in ga mašnika posvetil. Lenard, mašnik in misijonar, je po Francoskem malikovavcem sveti evangelij ozanovaj, in jih je brez števila veliko spreobrnil z gorečo besedo in s čudeži, ki jih je delal v imenu Jezusovem. Kralj, njegov boter, ga pokliče na svoj kraljevi dvor in z vso častjo sprejme. Gorečemu ozanovavcu svete vere pa med malikovavci na kraljevem dvoru ni bilo kaj več, zlasti ker ni imel posebnega opravka; toraj je prosil kralja, naj mu dovoli hudodelnike po ječah obiskovati in podučevati. Z velikim Božjim blagoslovom je to službo opravljaj, ter je veliko

jetnikov ne le samo telesnih, ampak tudi dušnih verig rešil, ker so bili poboljšani in po njegovi prošnji izpušeni. Kralj mu ponuja škofijo, on pa se po Božjem navdihovanju umakne v samoto v Lomoviški gozd, kjer je zidal samostan in cerkev na čast Mariji Devici. Kralj sam ga je podpéral pri tem delu z denarji. Lenardu se je pridružilo veliko mladenčev, ki so želeli pod njegovim vodstvom živeti. Bogat z dobrimi deli keršanske ljubezni je v sivi starosti v Gospodu zaspal 6. listop. l. 559.

Vodilo. „Božji glas — glas vesti — se bolje sliši v samoti, kakor na kraljevem dvoru — v šumu tega sveta.“ —

Sv. Feliksa spr.; sv. Sevêr šk. spr.; sv. Vinok opat.

7. Sabota. Sv. Prosdocim, škof spoz., je bil učenec svetega Petra, in je z njim iz Antiohije v Rim prišel. Sveti Peter ga posveti škofa in pošlje v Padovo oznanovat sveti evangelij. Prosdocim pride k mestnim vratom in veliko betežnih in bolnih ga prosi milošnje. Prosdocim reče: „Zlata in srebra nimam, da bi ga vam podelil; zdravje vam pa dam, če malike zaveržete, v Jezusa Kristusa verujete, in se kerstiti daste“. Vsi vselega in voljnega serca se naukom tega nebeškega zdravnika vdajo; dali so se kerstiti, in bili so ozdravljeni. Mestni župan Vitalijan to čudo zvê, Prosdocima pokliče, ter ga prosi, naj mu svêtva kako zdravilo za njegovo smertno bolezen. Sveti škof mu odgovori, da ne vé nobenega zdravila za bolnike, razun le živo vero v Boga, ki ga kristjani molijo, pa sveti kerst, pri katerem se odpovedô malikom in obljubijo po zapovedih edinega Boga živeti. To slišati, Vitalijan zaverze vse malike, sprejme keršansko vero, in zadobí po sv. kerstu poprešnje zdravje. Tudi njegovi ženi Prepedigni, ki je bila prej brez otrok, je po sv. kerstu Bog dal deklico, kateri so pri sv. kerstu dali ime „Justina“. Bila je posebna učenka sv. škofa, in po njegovem nasvetu je Kristusu vedno devištvo obljubila. Kadar se je bila keršanska vera, tudi po Vitalijanovem prizadevanji, že močno vterdila, je šel sv. škof v druge mesta, in učil med čudeži in povsod ustanovljal keršanske sruerje. Poslednjič je prišel v Trebiž, kjer je od rojstva slepi deklici pogled dodelil, in ženo mestnega glavarja ozdravil. Skorej vse mesto je sprejelo vero v Kristusa. Sv. škof, ločivši se od mesta, je oskerbel, da so zidali cerkev na čast sv. Petru, ki je bil malo časa poprej v Rimu križan. Sv. škof se je vernil v Padovo k svoji čedi.

Po smerti pobožnega Vitalijana pa je na njegovo mesto stopil ludobni Maksimijan, ki je kristjane grozovito preganjal in neusmiljeno moril. Sv. škof je verne v sveti veri poterjeval, jih oserčeval in pravil, da mučenstvo je naj krajši in naj bolj gotova pot v večno domovino. Kristjani so trupla mučencev po noči pobirali in v globoko jamo pokladali, ki jo ljudstvo še zdaj v časti ima. Med temi mučenci je bila tudi sveta devica Justina (nje praznik se obhaja 7. vinot.). Sv. Prosdocim je bil po Božjem varstvu otét silovite smerti, in je v miru zaspal v Gospodu na koncu 1. stoletja v 113. letu svojega življenja in v 43. letu svojega škofovskega delovanja.

Vodilo sv. Prosdocima je bila živa vera v Kristusa, Sina živega Boga. „Vse zamorem v njem, kateri me močnega dela.“ (Filip. 4, 13.) —

Sv. Herkulan šk. spr.; sv. Amarant spr.; sv. Engelbert spr.; sv. Florencij šk. spoz.

Za častitljivo obletnico posvečevanja vsih cerkvâ.

Od korepiskopa Baleja.

(Konec.)

Ti, o Gospod, si se podvergel ponižanju, materi-nemu naročju in jaslim, križu in grobu. Človeku si pa iz ljubezni bogate darove podelil, nebesa in slavo, krono in raj. Naš pozemeljski rod si k raju poklical; v nebesih je tvoja vsegamogočnost in na zemlji tvoje prebivališe. Naš rod si povišal, da bi mu svoje gospostvo podelil, in svojo slavo si ponižal, da bi našo sramoto vzdignil.

Tvoje, o Gospod, je nebeško kraljestvo in naša je hiša! Zidavci hiše pa dosežejo s tim nebeško kraljestvo; zakaj mašnik v tvojem imenu daruje kruh, iz ktere-ga ti svoji čedi svoje Telo deliš. Kje si, o Gospod? Tam-kej v nebesih! In kje naj te mi išemo? Tukaj v sve-tiši! Ker so nebesa vse previsoke, ter jih ne moremo doseči, glej, torej te gledamo v tvoji cerkvi, v ktero lahko prihajamo. Tvoj prestol tam gori je na ognju ustanovljen, in kdo se more prederzniti se mu bližati? Toda tvoja živa vsegamogočnost stanuje v kruhu, in kdor hoče, se zamore približati in pokusiti. Verni vidijo, kako ti v svojih jaslicah počivaš, in kako je tvoja slava na tvoje plenice raztegnjena; pred tvojimi žarki se bojê oči, pa tvoje Telo roka lahko nosi.

O krko mogočen in mil si ti, kako silen in ponižen, kako goreč in prizanašljiv, kako vsegaveden in zanesljiv! Ponižno se združuje z nami in nam daje milo svoje Telo; zopet pa bo kot sodnik kraljeval in po delih razločivno sodbo storil. V nebesih je silen, na zemlji krotak; on, ki stanuje v nebeškem šotoru, je v duphni počival. Skrit ostane ogenj in obvaruje svoje pokrivala; pač sliši togoto svojih sovražnikov, vendar njegova ljubezen jo terpi.

Gorenji nebeški šotor ga ne zaderžuje, temuč on stanuje v hiši in je z njo zadovoljen. Njegov pogled pretrese Gabriela in njegove tovarše, ali Marija ga je nosila polna miru in upanja. Položil je svoje veličastvo v naročje svoje Matere in mu je dodelil moč tako te-žo nositi; plamen je zalezoval plenice in jih je vendar ob-varoval požara.

Ponižno je ležal v jaslích, mogočno je razdražil Babel; pastirji so zagledali Dete, modri so ga ozna-ovali kot Kralja kraljev. Tudi Marijo je bilo pač mogo-lačudenje prevzeti, ker je marsikaj neslišane-ga prih-jalo na dan in jo je obdajalo. Zakaj nji Devici je bil Sin dan in enako kralju mu sujejo skupaj darovi itd.

Še dalje do konca so popisovani nasprotljeji med tem, kako so Modri in kako je judovstvo Zveličarja sprejelo, k čemur je dala priiko primera med pričuočnostjo Jezusovo v sv. R. Telesu in njegovim Detinstvom v jaslích.

Od kod izvira omika?

Nasprotniki sv. Cerkve ne pustijo veljati, da se imajo omikani narodi za vso omiko in izobraženost le katoliški Cerkvi zahvaliti. S tem sami kažejo svojo revšino v vednosti in svojo zgodovinsko nevednost, ki bi se zdela nemogoča pri možêh, ki si prilastujejo višo duhovno omiko. To hočemo spričati iz nekterih zaznamkov slovečih nekatoliških pisavcev. Katoliški Cerkvi skoz in skoz sovražni lipski vseučiliški profesor Roscher piše: „Skor vse razvijanja je Cerkev deržavi pokazala. Tam se toraj prizadeva najprêd za umetnost zraven

velikosti tudi lepo to doseči. Godba, slikarstvo, kiparstvo, pisane oblačila itd. se nahajajo tukaj najpred.“ — Šipe za okna n. pr. so na Angleškem za cerkve od l. 674, za osebne hiše od 1180 začeli rabiti. In zopet pravi Roscher v nekem drugem delu: „Vse bolj omikano poljedelstvo srednjega veka je izhajalo od cerkev in samostanov; kakor so bile to sadiša duhovnega spreobračanja, tako tudi gospodarstvene omike. Benediktinci so Evropo storili rodovitno. V samostanih se je začela prva boljši razdelitev dela, prvo boljše knjigovodstvo. Pregovor: „Pod krivo palico je dobro služiti“ je zares resničen. Poleg tega so bile v začetku srednjega veka mnoge darovanja Cerkvi zato koristne, ker so overgle terde pravice starih posestnikov zemljiš, in ker je Cerkev gospodovala čez veliko posameznih zemljiš, je mnogim brez posestva dala zemlje. Ne smé se ravno prezirati, da so pri vsakem ljudstvu prvo seme više omike, časne kakor tudi duhovne, duhovni zasejali.

Iz domesdaybook-a (angleških gruntnih bukev) razvidimo jasno, da so bile duhovne posestva bolje obdelovane, kakor posvetne. S spričevali angleških zgodovinarjev se popolnoma vjema Italijan Cibrario in nemški protestant Giesebrecht. Dalje pravi Roscher: „Britiški misijonarji, ki so našim prededom prinesli križ, so bili tudi učenci boljšega poljedelstva. Celo na Norveškem so skoraj povsod začeli samostani sadje saditi. Tako so tudi lombardiški vodotoči večidel od duhovnov. Kakor so skor vse vednosti in umetnije naj pred mašniki gojili, in so se le polagoma razvile iz službe Božje, tako je zlasti pri novejših Cerkev bila Noetova barka, v kateri je iz povodnji ljudskega preseljevanja vsaktere omike toliko, da se je mogla nadaljevati.“

Pa tudi prve kali deželnega miru (v srednjem veku „Treuga Dei“ i. t. d.), državnih zborov, civilne službe, kazenske pravice so bile duhovske. Zveza sejmov s cerkvenimi prazniki, božjih potov s kupčijskimi poti, misijonov z naseljevanji itd. Pri Tocqueville-u beremo: „Nisem se bal truda, da sem bral veči del poročil in obravnáv, ktere so se nam ohranile od deželnih stanov. Lotil sem se tega berila z mislimi svojega časa, in vidil sem z začudenjem, kako škofje in opatje, med njimi mnogi visoke svetosti in učenosti, poročajo o delanji ceste ali vodotoča, in s kako vednostno in kako temelito to reč obravnavajo; kako z izbrano previdnostjo in spretnostjo preiskujejo to, kateri bi bili naj boljši pripomočki za povzdigo poljedelstva, za zagotovljenje ljudskega blagostanja in za pospeševanje obertnije; kako za svetnimi, ki so o istem predmetu govorili, niso nikoli zastali, večkrat jih pa prekosili.“

Pelletan, hud nasprotnik keršanstva in vsake razode te vere, pravi: „Keršanstvo je oznanjalo ljudstvom na severju, ki so živele še na deviški zemlji, nauk zatajevanja in zderžnosti, in jim je tako zoper njih voljo in brez njih védenja pripomoglo k bogastvu. Nepremakljivo posestvo je polagoma narašalo po zaslužku vsake družine in se je množilo poslednjič od ure do ure. Kakor novo rastlinstvo se je vzdigovalo v najem vzeto poslopje za poslopjem, tovarna za tovarno iz zemlje.“

Kakor je očitno, je tudi sedanja temelitejši vednost omikovalno delavnost Cerkev natančno pojasnila. Kolikor globokeje sega zgodovinsko preiskavanje življenja v srednjem veku, toliko jasneje se spoznáva neizmerni in blagodelni vpliv katoliške vere na delo, vednost, na vsi omiko.

Le puhla omika modernih „liberalcev“ ne vé nič o tem!

Pred nekaterimi meseci smo slišali, da mladoslovenski profesor v nekem mestu na Slovenskem je čisto katoliškim učencem boje rekel: „Jaz za svojo stran sem za protestanstvo, vi pa storite kakor hočete.“ To prav

ostudno in zapeljivo bahanje nam je prišlo na misel, ko smo brali v „Vatl.“ o angleškem rabeljakem počenjanji v Indiji in je med drugim rečeno: „Kjer koli je protestanški anglo-saksonski zarod s svojim izločno na posvetni dobiček obrnjenim tišanjem s divjimi narodi skupaj zadel, je to strinjenje peljalo le k izkorenjevanju divjakov, ne pa k njihovi omiki. Izvirni prebivalci v Ameriki so (zlo) potrebljeni, razun nekterih spridenih rodov, kateri se kakor živinčeta sem ter tje potikajo. V južni Ameriki, kjer so pričeli omiko romanski in katoliški narodi, je bilo izvirno prebivalstvo civilizirano.“

Novi zgodovinar dr. J. B. Weiss pravi v svoji občni zgodovini (I. zvz. str. 16): Ideja občne zgodovine je dana še le s keršanstvom. V djanji apostolskem (17, 26 do 28) je rečeno: In stvaril je iz enega ves človeški rod, da prebiva po vsi zemlji; in je odločil odmenjene čase in meje njih prebivanja, da bi iskali Boga, ako bi ga morebiti našli, ker ni deleč od nobenega izmed nas. Zakaj v njem živimo, se gibljemo in smo: sej njegovega rodu smo.“ S tem je tudi občni zgodovini dano njeno posvečenje. Rečeno je namreč (Rim. 11, 36): „Zakaj iz njega, po njem in zanj je vse“, in (Kološ. 1, 6): „Na njega vse méri, zanj je vse stvarjeno, ali on je cilj vsega stvarjenega.“ Nov občni zgodovinar Leo te besede tako-le razlaga: „Vse razmotavanje človeških reči ima nalogo presvitlovanja k prostosti v Bogu, za ktero je bil človek v začetku stvarjen in od česar je odpadel, ker je hotel biti prost (svoboden) zunaj Boga, kjer ni nobene svobode. Vsa jasnost v človeku je mišljenje po mislih Božjih — vsa temnota je v oddaljenji od te misli; — v tej temnoti, v grehu je zasajena vsa nesreča, vse terpljenje, vse sovraštvo, vsa nesvoboda, vsa nezmožnost umeti in se dajati razumevati.“

Kakor vsako ljudstvo, tako ima tudi vsak posamezni človek v veliki verati in množici svojo posebno nalogo od Boga, ki jo mora v blagor vsega človeštva in po poslednjem cilju izvrševati v Božjo čast. Eni se zavedajo svojega poklica in svoje bitje in življenje posvečujejo, drugi pa se tega poklica ne zavedajo, po večem ali manjšem lastnem zadolženji, pa mu tudi iz hude volje nasprotujejo, in si torej namesto plačila nakopujejo kazni. Tudi taki morajo ko orodja Božjim namenom v nekem oziru služiti. Hudobneži živé, po nauku sv. Avgušтина, ali da se poboljšajo, ali pa da se dobri po njih vadijo (boljšajo, pokoré). To veljá tudi celo od hudobnih duhov samih, ki so svoj naj častitljivši namen in z njim plačilo zaverгли, pa ravno njih jeza, nevošljivost in hudovoljue skušanja stanovitnim ljudem k večji popolnamosti pripomorejo. Zgodovina tiste imenuje posilovavce, pravi Werner, ki so kakor šibe Božje, ko razdjavne strele udarili v spačen svet, — nad posipi pa, ki so jih nakopičevali, se sami omagani zgrudijo. In vsi narodi in vladarji, ki niso hotli Gospodu služiti, so le za druge in boljši rodove in čase zidali in delali.“ Tako tedaj mora vse delati za veliki tempelj ene vesoljne Cerkev, in vse visoko in častitljivo, kar ljudje iznajdejo, ima namen lepšati in poveličevati prostore tega velikega tempeljna. Vsi zakladi učenosti morajo na altarju njegovem naj višemu služiti; nečimurna slava, ki jo slavo-hlepnik zgolj sebi prilastuje, se razkadí kakor dim, puhle njegove stavbe razpadejo, lažnjive domišljije se razperšé, in poslednjič obstanek ima le čista resnica, za ktero se Cerkev Gospodova vsak čas poganja.

Zgodovina uči, pravi omenjeni učenjak, da preiskovajoči duh, kadar se mu je ideja svetega zgubila, v kateri so zaklenjene vse načela resnice, se pogrezuje iz brezna v brezno in se zgubi v samoti brez Boga in brez tolažila, in da tisučeri in tisučeri so po duhu in nravi postali žertve velikanske zbezanosti, ktere zanjkam so ravno naj bolj duhovite natore n rbolj odperte. Kakor

načela resnice, tako so tudi načela lepote zaklenjene v ideji svetega. Preiskujoči dub, ko se je od Boga odvernil, bega po nerodovitnih pušavah, ali ko globokeje gre, se potopi v globine satanskih temôt; tako se tudi tvarjajoči nagon, kateri ne pozna skrivnosti nadnatorne lepote, zbega v všečnosti nad samopašno počutnostjo, ali pa oboguje merzlo podobo, ktere ne more napolnovati s poživljajočo dušo višega zapopadka, in tako je v obéh primérnejih zašel od ideje prave umetnosti in lepote. Le v spominu na večne reči v nebesih, ktereга Cerkev hrani, se veselo in upno poživlja in razvija vpodobujoča zmožnost duhovitih ljudi; zedinjenje pozemeljskega z nebeškim, ki je pred oči stavljeno v cerkvenem nauku o spravi, je tudi poslednji in naj viši princip in cilj vsega rodovitnega umetnega djanja.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Tudi v Ljubljani, zlasti v Šenklažu in pri sv. Jakopu so se preteklo nedeljo z bolj slovesnimi cerkvenimi opravili vdeležili častitljivega kronanja v Inomostu. V Šenklažu v kapeli sv. Janeza je skoz celi teden izpostavljena podoba „naše ljube Gospe presv. Serca“ in kapela ozališana; zjutraj so prečast. gosp. stoljni dekan Zupan imeli slovesnosti priméren govor, popoldan pa stoljni kaplan gosp. Dolenc. Pri sv. Jakopu je bila cerkev ozališana kakor o naj večih praznikih; zvečer ob šestih pri litanijah je bila vsa cerkev v lučih in razsvitljavi in pa tako napolnjena, kakor morebiti nobenkrat skoz leto ne. Ljudje naši ljubi Gospej najsvetejšega Serca nekako silo delajo s prav obilnimi prošnjami, da naj svoje maternq opravilo spolni in izprosi pomoč svetu v sedanjih britkosti.

O št. jakopskem se nam naznanjuje naslednje: Ob 9 so gosp. prošt dr. Jarc imeli pontifikalno sv. mašo in bilo je ljudstva obilno. Cerkev se je po neutrudljivem in gorečem gosp. Rozmanu spremenila v pomladansk vert; vsi altarji, posebno veliki, so bili s prelepimi cveticami napolnjeni. Obe pridigi in keršanski nauk so se ozirali na pomen tega dneva tudi za nas. Ob dveh pri keršanskem nauku in pri sklepni litaniji z veliko asistencijo ob šestih zvečer je bilo ljudstva vse natlačeno.

Le en glas se sliši po mestu: Res je bilo lepo, in vsa čast vsem tistim, ki so to slovesnost napravili in serčna hvala vsem, ki so k temu kaj pripomogli.

V Inobrodu je bilo 9 škofov in 8 družih prelatov in čez 20,000 ljudi pri veličanskem obhodu in pri slovesnostih. Solnograški kardinal je podelil množici apostolski blagoslov. — Kako resnične so besede v Magifikatu: „Odsihmal me bodo blagrovali vsi narodi“.

Podgradom, 25. oktobra. O prelepi dan, ktereга je Gospod napravil! Danes so z veliko slovesnostjo v Inomostu s prezalima in dragocenima kronama kronali podobo Naše ljube Gospe presveteга Serca. Morebiti bo to slovesnost kdo tudi v „Danici“ bolj na tanko popisal, ker se sliši, da tudi iz naše domovine so se nekteri posebni častivci Matere Božje k tej slovesnosti na Tirolsko bili podali. — Pa tudi v naših hribih, daleč od kronanja, smo se vendar duhovno tega praznovanja vdeležili. Vsa naša podfara, od malega do velicega, je zapisana v to bratovščino; zato je danes veliko Marijnih častivcev pristopilo k sv. Obhajilu, ktereга so še posebej darovali za našega sv. Očeta, papeža Pija IX. Ob 10, ko so v Inomostu zbrani preč. škofje slovesno službo obhajali, smo mi molili sv. rožni venec in lita-

nije Matere Božje. O poli dveh, ko so tam prenesli Marijno podobo v cerkev oo. jezuitov, ki je bila za kronanje odmenjena, smo zopet molili sv. rožni venec. Ko so pa imeli preimenitno kronanje, smo mi združeni prepevali litanije Marijne ter jo pobožno klicali: „Naša ljuba Gospa presveteга Serca, prosi, o prosi za nas Boga!“ O da bi enkrat vsi gledali tam v nebesih kronano Kraljico vsih svetnikov!

Večkrat že sem mislil po „Danici“ sprožiti misel, da bi posebne prošnje, ktere pobožni častivci Matere Božje po Slovenskem v svojih dušnih in telesnih težavah pošiljajo k Naši ljubi Gospej presv. Serca, in ktere ona tako rada in urno uslišuje, tudi po „Danici“ razglašali; to je pa že zadnja „Danica“ pričela. Jaz bi te uslišane prošnje imenoval: „Cvetlice naše ljube Gospe presv. Serca“. Gotovo jih je veliko, ktere je Marija prečudno že uslišala, vsak naj bi naznanil, pa tudi okolišine nekoliko bolj na tanko popisal (kolikor družinski oziri dopuščajo. Vr.), se vé, da le zato, da bi se zaupanje na Marijno pomoč toliko bolj širilo in vterjevalo. Take cvetlice naj bi se s številkami zaznamovale; in posebno pri Šmarnicah bi dobro služile. (Ravno kar smo zopet iz zanesljivih ust slišali, kako so bile na Marijno priprošnjo uslišane posebne priporočila. Vr.)

Razgled po svetu.

Avstrijsko. Denarstveni minister je v državnem zboru skazal proštev za l. 1875, po katerem znašajo potrebe 381 milijonov 782,551 gl., dohodkov pa kaže 369 mil. 429,694 gold.; bode torej pogreška 12 milijonov 352,857 gl. —

— Odsek za vravno davkov je sklenil, da vradne stanovanja duhovnov naj so davka proste, ne pa nevradne (!). Tudi kloštri naj bi davek plačevali, meni odsék! Ako tedaj n. pr. brat „mendikantnega reda“ pride darú prosit, se mu bode žandarma bati, ako davka samostan ne more plačati, pa rubivca.

Bizmarkov Sedan. Ne le samo burkarije med Bizmarkom in Arnimom, ampak tudi zadeve med drugimi evropejskimi dvori, kakor vse kaže, kar naglo tirajo Bizmarka k njegovemu neogibljevemu in zrelemu Sedanu. Ena prvih stopinj je bila, da se Rusija ni hotla več po Bizmarkovi pošalki sukati. Rusija ni hotla priznati Serranove psevdovlade na Španjskem. Še več; Rusija je odpravila poslanca v dogovor k Don-Karlosu. Še več; ruski veliki knez je bil v Parizu sprejét z veliko častjo, in ravno ta se je skazoval prijaznega od Prusije poslanim Alzacijo Lorencem. Bizmark je poslednji čas vse počenjal, da bi velika Nemčija z veliko taco prišla do morja; zdaj je stiskal Dance, zdaj prežal in ne mara še preži Španjsko za kacega Hohenzollerja pridobiti. Rus pa je z Don-Karlosom in z Anglijo, s ktero poslednjo je že tako po družinskih zavezah tesneje sklenjen, še posebej v dogovor stopil in je Bizmarku vso štreno zmedel. Edini tedaj zanesljivo so Prusija, Anglija, Danija, Francija, se vé, da ne še ravno očitno; Bavarsko in več družih nemških dežel bode v primérleju kake vojske čisto gotovo potegnilo zoper Prusa, čigar napuh in prederznost že vsim preséda, da molčimo o Avstriji. Ako se v taci okolišinah Bizmark oboroži do brade, kakor svoje dni Golijat, mu bo malo pomagalo.

Ne moremo zamolčati že zdaj, v kakošne nasprotja so zabredli neki brezverski Slovenci, kateri so se po eni strani dali v frajmaavrarsko-bizmarške mišnice vjeti in na vse kripilje za njegove destruktivne ideje gomazijo,

po drugi strani pa na „konservativnega“ Rusa mežurkajo. —

Spreobračanja. Silovit šum dela po Ameriki to, da se je sin predsednika Grant-a te dni poročil s katoličanko Ido Honoré, in ženin je dovolil, da vsi otroci imajo biti katoličanje. Deržina amerikanskega severno-deržavnega prezidenta bode tedaj katoliška. — Spreobrnjenje northumberlanškega vojvoda se boje ne potrdi, na poti k spreobrnjenju pa je njegova žena gospá Grosvenorova, ki iz tega namena to zimo pojde v večno mesto in po sprejetji v katol. Cerkev nekaj dni ostane v samostanu Marijnega obiskovanja. — Tudi žena W. Russel-nova se je na smertni postelji pokatoličila, če tudi je bila na anglikanskem pokopališu k svoji družini djana.

Preganjanje sv. Cerkve v Braziliji. Dandanašnji odpadni kristjanje kristjane preganjajo po vsem svetu. Tudi v Braziliji v Ameriki, kjer je katoliška vlada, prostomavtarji s Cerkvijo gerdo delajo. Škofa paraškega milgap. Maceda so bili obodili na 4 leta k terdemu delu na terdnjavi, spremenili pa so mu mavtarji to kazen tako, da so škofa pregnali na Kačji otok med soldate in galejce. Kako se škofu tam godí, je pisal francoskemu duhovnu, rekoč: „Smém storiti kake stopinje med zidovi v terdnjavi; stanujem v mali hiši, ktere večí soba je bila spremenjena v kapelo. General me straži. To je z malimi besedami moj stan. Škofija dobro vspešuje: moje duhovstvo skazuje čudovito serčnost, cerkvene prepovedi se spolnujejo. Od vsih strani se pošljajo zbornicama oporeke in ugovori polni pogumnosti, čez 40,000 podpisov. Občno mnenje se dan za dnevom obrača v katoliškem pomenu, in zanašamo se častitljive zmage. O moj Bog! Kako s'ovesna je pričujoča ura, dragi prijatelj! Blagor jim, kateri obratijo vero, upanje in ljubezen! Kar mene tiče, sem pripravljen prej umreti, kakor pa sveto Cerkev zapustiti. Terpel bom vse, kar mi bodo terpeti naložili, ostal pa bom zedinjen s Pijem IX, z apostoljakim sedežem, in branil bom do zadnjega zdihljeja Cerkvi prostost.“ — Milgosp. Anton de Macedo Costa, škof Belem-Paraški, je rojen v Maragogipe-i, v Salvaterski nadškofiji, 5. maj. serp. 1830, škof posvečen 17. grud. 1860.

Naj tukaj pristavim, da Brazilija je cesarstvo v južni Ameriki, ob atlanškem morji, obsega 151,973 átirjaških milj in ima kacíh 11 mil. prebivavcev. Dežela, naj več na jugu pod ravnikom, je rodovitna in bogata z raznoterimi živalmi, rastlinami in pridelki, z zlatom in dragimi kamni. Znana rudeča „prožilika“ (brazilika) je od tam. Prebivavci so nekaj beli, to je kake 3 milijone Portugalcev, Angležev, Nemcev, Švicarjev, Kitajcev, — nekaj barvani (med njimi kak poldrugi milijon sužnjev), morebiti kacega pol milijona preseljevalskih Indijanov. Od l. 1854 je sužnjost prepovedana, vsi novorojenci so prosti in v 33 letih se mora suženjstvo do čistega odpraviti. Gospodovavna vera je katoliška z nadškofom v Bahiji in 11 škofi. Gotovo zaradi katoliškega značaja, kakor drugod, satan malopridne sovražnike zoper katoliško Cerkev in škofo draži. Veliko mesto je Rio Janeiro; naj imenitniši reki Amazonska in La-Plata. Našel je bil to deželo l. 1500 Portugalac Pedro Alvarez Cabral. L. 1822 se je Brazilija ločila od Portugalijske in kraljevič Dom Pedro se je dal za cesarja oklicati.

Iz misijona na sandviških otokih v Avstraliji. (Konec.) Damijan Deveuster piše iz Molokaja 25. listopada 1873 svojemu bratu:

Ljubi brat! Božja previdnost je izvolila mene, tvojega revnega brata, da bi bil velikemu številu ubogih nearečnežev pomočnik, namreč domačim gobovim prebivavcem sandviških otokov. Gobova bolezen se je zad-

njih deset lét tako razširila, da je vlada móгла vse take bolnike ločiti od družih ljudi. Čez 2000, od katerih je zdaj še kakih 800 živih, jih je bilo na ta otok obsojenih v pregnanstvo za vse življenje. Katoličani te naselbine so serčno brepeneli po mašniku, kateri bi jim bil delil ss. zakramente; žalibog, to željo je oviralo mnogo zadržkov. Vsako občevanje z gobovimi je bilo ojstro prepovedano; toraj bi se bil mógel kak mašnik za vse življenje dati k njim odločiti, msgr. Maigret pa, naš apostoljski namestnik, ni hotel nikogar zavezati k temu junaškemu delu keršanske ljubezni. Meni se je pa zdela dolžnost oglašiti se prostovoljno za to službo, ker sem na dan svoje obljube pod mertvaškim plajšem *) ležal in se pripoznal čisto mertvega za ta svet. Mojo ponudbo so sprejeli in 10. majnika (1873) sem dospel na otok Molokaj s 50 gobovimi, ktere je bila policija zopet zasledila na Havaji.

Našel sem čedno na čast sv. Filomene postavljeno kapelo; to je bilo pa tudi vse. Dolgo časa sem spal pod drevesom, dokler mi ni na pomoč prihitela pomoč belih v Honolulu. Zdaj imam duhovnišnico, 16 čevljev dolgo in 10 široko, ktero sem si pa mogel sam narediti.

Akoravno, hvala Bogu, sam še nisem gobov, sem vendar postal, da govorim z apostelnom, gobov z gobovimi, da bi vse pridobil za Kristusa. Zato pri pridigah govorim tudi le v prvi osebi in pravim: „mi gobovi“. Pri mojem prihodu je bilo le 200 katoličanov tukaj, zdaj jih je že polovica katoliških in tudi drugoverci me ljubijo in spoštujejo ter me imenujejo svojega očeta (makua).

Gobova bolezen, ktero imajo naši Kanaki (tako se imenujejo domačini) je neozdravljiva in prihaja iz spridene kervi. Perve znamenja bolezní so černe lise, ki se zlasti na čelu prikazujejo in bolnika ne bolé. Kmaló potem pokrijejo truplo čerñi turi, kateri pozneje popokajo, in celo telo je le ena rana, tako da véasi komaj dobim zdravo mesto pri maziljenji s sv. poslednjim oljem. Roke in noge začnejo gnjiti, za njimi tudi drugi deli života. V tem stanu bolniki razširjajo hud smrad in tudi z dihanjem okužijo zrak. Stalo me je veliko premagovanja, preden sem se privadil. Nekega dné sem bil že namenjen altar zapustiti, da bi zasopel na čistem zraku; ali spomin na mojega Zveličarja pri Lazarjevem grobu me je zadrževal. Zdaj hodim brez velike težave po bolniških kočah; narava vendar še ni čisto utihnila, zlasti kadar moram spovedovati take, ki so se v njih ranah že červi zaredili. Zdravniške pomoči bolniki nimajo nikakoršne; en bel gobov in jaz skušava po moči namestovati zdravnike.

Po tem kratkem popisovanji si pač moreš misliti moje vsakdanje opravila med mojim šestmesečnim bivanjem na tem otoku. Po sv. maši vsaki dan nekoliko podučujem o kaki resnici naše sv. vere, potem se napravim za obiskovanje bolnikov. Grem od kože do kože; naj pred delim duhovno pomoč; takim pa, ki duhovno pomoč zmetujejo, pustim telesno poživljenje, kolikor mi je v moji revšini mogoče. Zato je moje obiskovanje tudi vsim prav po volji, samo nekterim protestantom **)

*) V družbi ss. Serc, v kateri je ta misijonar, je navada, da mladega redovnika po obljubi zagernejo z mertvaškim plajšem, viši pa med tem časom nad njim moli nektare molitve, ki se ozirajo na duhovno smert.

**) Protestantje imajo že od l. 1820 misijon na sandviških otokih in niso delali brez uspeha. Ko se je pa ustanovil katoliški misijon, ni le napredek jenjal, tudi veliko njih „spreobrnencev“ je prestopilo v katoliško Cerkev. Nektare leta so tudi mormoni tam in so veliko protestantov „spreobrnili“ k svoji krivi veri.

ne. Ker jih med toliko bolniki veliko umerje, k svojim vsakdanjim opravilom lahko še štejem pogreb; nekteri umerli imajo rakev, druge zavijajo samo v zagrinjalo. Jaz sam delam, kolikor mi druge dela dopušajo, mervške rakve za uboge.

S temi in drugimi deli se mi je posrečilo tudi pri drugovercih pridobiti si toliko veljavo in tak vpliv, da sem na pr. minulo saboto (22. listopada) mal upor mladih ljudih pomiril. Akoravno so bili nezadovoljniji skor vsi protestantje in mormoni, je bila vendar zadosti beseda od mene, in so se pomirili. Sploh zelo občutim, kako mi ljubi Bog pomaga. Ko bi me vprašal naš Zveličar, kakor je vprašal aposteljne: „Ko sem vas izposlal brez vreče in žepa in brez čevljev, ali je vam česa manjkalo?“ bi mu z učenci odgovoril: Nič ne, o Gospod. Pri mojem odhodu iz Kohole, kjer sem bil pred, sem o. Fabijanu *) vse prepustil, kar mi je bilo danega v porabo, in vender še moram milošino deliti. Zastavico ti bo vganil on, ki je obljubil stotero poverniti, kar je kdo zavoljo njega zapustil.

Naredil sem že drugo kapelo iz lesa, ki le še pričakuje zvona. Da ne štejem svojega mizarskega dela, znašajo njeni stroški 1500 frankov, in vendar je razen 25 frankov že vse plačano. Sv. Jožef mi vedno pomaga iz potrebe. Nune **) mi pošiljajo obleko za gobove in blage duše drugih reči.

Ko bi imel le še enega mašnika za pomočnika tukaj! Samemu mi je nemogoče vse storiti, kar zahteva revni stan obogih gobovih. Moli in daj moliti, ljubi brat, da ljubi Bog blagoslovi moj misijon.

Na koncu izrečena želja gorečega misijonarja se je že spolnila, ker ima že enega svojih sobratov za pomočnika. O. Andrej Bürgermann, sam napaden od gobove bolezni, se je bil lanske leto vernil iz Tahita v Evropo. Na božji poti v Lurdih čudovito ozdravljen je svojo hvaležnost hotel s tem naj lepše pokazati, da se je daroval gobovim. V vinotoku lanskega leta je odpotoval na otok Molokaj ter zdaj že tje došel. Slava takim keršanskim junakom!

Kak vtis je naredilo darovanje o. Damijana, pričajo celo protestanški listi. Eden piše:

„Večkrat smo rekli, da ubogi molokajski gobovi, ki nimajo ne pridigarja in ne zdravnika, keršanski serčnosti dajejo lepo priliko skazati se. In res je minulo saboto pripeljala poštna ladija v Kalvao magr. Maigreta in o. Damijana. Častitljivi škof je gobove tolažil ter jim izročil dobrega očeta, ki se je ponudil z njimi in za nje darovati življenje. O. Damijan je ostal pri gobovih brez stanovanja, brez denarja, brez drugih pripomočkov, kakor s tem, kar so mu nesrečneži sami dali, njegovo početje je djanje keršanskega junaka.“

Nek drug protestanšk list piše o tem pod naslovom: „Ljubezen“:

„Po prelepih besedah, ktere je govoril o ljubezni sv. apostelj Pavel, ne moremo več govoriti o nji. Za vračati pa moramo na djanje, ki glasneje govori kakor deset tisuč pridig. Govoriti moramo o možu, o sobratu, kteri se je brez denarja ali kredita, brez upanja na

*) O. Fabijan Šausten, iz Poltersdorf-a v Trevirski škofiji, je odpotoval l. 1870 s oo. Rupertom Lanterjem in Kornelijem Limburg-om, ki sta ravno tako iz Trevirske škofije, na sandvihske otoke popotovala. O. Fabijan je na Havaji, glavnem otoku tega otočja, o. Limburg na Ovahi, o. Lanter pa zraven o. Bonifacija Schäfera iz Trevirja na otoku Mavi.

**) Zraven očetov iz družbe sa. Serc so na sandvihskih otokih tudi sestre iz tiste družbe, navadno pikpuske sestre imenovane. Že jih je 25 in vodijo izrejevalnico za hčere v glavnem mestu Honolulu.

časno plačilo ravno kar posvetil službi ubogih molokajskih gobovih. To je zares duh Zveličarjev; to je ljubezen do bližnjega, ki je ljudem nezapopadljiva. Tukaj vidimo novega Ksaverija na naj niži stopnjo človeške revšine se ponižati, da bi naj bolj neprijetne rane celil; junaka, ki se verže v prepad, da bi rešil ljudstvo; rešenika, kteri da življenje za svoje brate, in čegar delo ljubezni je večje kakor vse dela ljubezni.

Listek za raznotero robo in blago.

Brani roka me Očetova!

Kakor v maternem naročji dete,
V Stvarnikovi milosti živim,
Nad menoj serdeč se še razpete
Ima roke, k njemu da bežim.
Če nevarnost mi grozi zgrabljiva,
Noč in dan kopičijo se zla:
Zmage upam, sej nepremagljiva,
Brani roka me Očetova.

Se izvijam bridkim plah težavam,
Boli slaj življenja mi kalé,
Svoje drage žalostne srečavam,
Zapušeno čuti se sercé:
Jaz pa vsa voljan sem zla nositi,
Tebi! Oče, naj ko dar veljá!
Vstajajo napadi derzoviti,
Brani roka me Očetova!

Ako težke zdé se mi dolžnosti,
Pred njihovim sem bremenom plah,
Da bi ne omahnil zbog slabosti:
V čednost spremeni naj se mi strah!
Naj ljubezni svete žarek močen
Vso boječnost mi požge sercé,
Da živim za sveto vnét, odločen,
Brani roka me Očetova!

Skuša duh me zlobni preslepiti,
Slast kužljiva pred očmi igra,
Hoče svét me s zanjkami dobiti,
Duša čuti silo tréh vojská:
Nočem v boju se sramotno vdati,
Ker ob tlá je moč sovražnika,
Bojevaje ko začnem klicati:
Brani roka me Očetova!

Če obupnost duši se vsiluje,
Serce je igrača grenkih zmam,
Up moj na rešitev že zginjuje,
Ne naprej in ne nazaj ne znam:
Bolečina ta nepopisljiva
Zgine, če ozrém se do neba,
Ker temôte dvoma — nevidljiva
Brani roka me Očetova!

Klical glas Sodnika bo me strašen,
Od svetá da vzamem berž slovó:
V boju tem z nasprotnikom preplašen,
Tebe klical bom Gospod glasno.
Sej če v zvezi s Močnim se vojskujem,
Zmagam ljutega sovražnika;
Toraj umiraje še zdihujem:
Brani roka me Očetova!

Resnicoljub.

Iz Ljubljane. Drobčinice s popotvanja prečast. o. Salezija Volčiča. (Dalje.) Torocko (Toroczko) ima frančiškanski samostan. Ta kraj bi se lahko imenoval sedmograška Švica. Obdaja ga 15–20 gorá, vsaka drugačne podobe; njih verhovi molé visoko in kaj prijazno čez kotlaste ravnine, ktere oklepajo. Do njih derži ozka tu pa tam le nektare sežnje široka dolina, prav za prav struga od obéh strani nakopičenih visokih skal, med kterimi se divje prekučuje hudournik.

V ravnini, berž pod frančiškanskim samostanom je vas Torocko s naj manj 3000 ljudi, kteri so pa skor vsi arijani ali unitarci in nezedinjeni greki. Arijadi pokopujejo merlice navadno na svojih lastnih vertih. Pač je tukaj tudi katoliška duhovnija, ki jo oo. frančiškani oskerbujejo, ima pa v vasi sami le 57 duš in po podružnicah 114, tedaj skupaj le 171 duš daleč okrog raztresenih. V samostanu je ljudska šola, v katero pogosto hodijo tudi arijanski in greško-nezedinjeni otroci. Ker manjka katoliških dečkov v vasi, je naš o. frančiškan, ki uči v šoli, nekatoliške dečke naučil k maši streči. (An aut quatenus licet?) Kolikor časa sem bil tukaj, sta mi pri maši stregla dva dečka, eden arijan, drugi pa nezedinjen grek. Večkrat se kteri spreoberne k katoliški Cerkvi.

Blizo Kološvara (Klausenburg-a) je škof Fogorasy 31. majnika birmoval celo občino, ki se je od kalvinske krive vere povernila k katoliški Cerkvi. Sploh se po Sedmograškem krivoverci (kalvinci) kažejo katoličanom naj bolj naklonjeni. Spiritus ubi vult spirat.

19. majnika sem obiskal sedmograškega škofa Mihaela Fogarassya v Erdeljskem Belgradu (Karlsburgu). Sloveče vino njegovih vinogradov se imenuje „rosamar“, iz presajenih francoskih tert. Vinske tert tukaj kmalo po tergatvi obrezujejo; potem jih k tlam pripognejo in a slamo ali saj s perstjo pokrijejo. Tako delajo tudi v vinogradih po hribih.

Tudi imajo na Sedmograškem kmetje navado ledino trikrat preorati, preden jo zopet osejejo, namreč v majniku, poleti in pred setvijo v jeseni. Njih pregovor je: Enkratno oranje dá en hleb kruha, dvakratno dva hleba, trikratno tri hlebe. Gnoja ni treba.

(Dalje prih.)

Mertvaški zvon. Ti se nikoli ne odkriješ in ne moliš, kadar merliču mali zvon zaklénka, in si morebiti še nejevoljen. Čudno! Zakaj pa ti daš klenkati, kadar kdo tvojih umerje? Ali je to ravnopravnost, da bodo molili drugi za tvoje in za tebe, ti pa nikoli za nobenega ne? „Kar želiš, da bi drugi tebi storili, tudi ti njim stori!“

Učiteljskih služb je praznih 40 na Kranjskem.

Dunajski srenjski svet v svoji večini je zaradi občnega pokopališa storil smešni sklep, da sme vsako verstvo vse in celo pokopališe blagosloviti, ne pusti ga pa ločiti, da bi imeli vsaki verci svoj delež posebej. To pa je ravno to, kakor bi kdo hotel za vse verce in nejeverce eno samo cerkev zidati in jih s trinoško silo vanjo goniti. Tako samosilstvo delajo merzli brezverci katoličanom, potlej pa širokoustno govore o „svobodi!“ Ne mara še sklenejo, da se mora „sveta konfesijonsloznost“ in „najsvetejši ajdovšina“ v pratiko in v litanije djati! Nekterim drugovercem so že dovolili posebne prostore, morebiti se poslednjič vendar tudi katoličanom posreči pravico si izvojskovati.

„Proissische nichtintervention“, ali kaj? — Iz Bajora se piše v „Vaterl.“, da vojska na Španjskem „se že očitno godi pod prusko komando“, ker ni ga kmali seranistovskega batalijona, v katerem bi ne tičalo nekaj Prusov.

O prestopu markiza Ripon-a v katoliško Cerkev, pravi „Germanija“, bi se na Angleškem ne imeli toliko čuditi, zakaj pred markizom Riponom so poslednji čas katoličani postali markizi: Bute, lord Robert Montagu, sin vojvoda z Manchestra in veliko družih veljakov po časti in premoženji.

Lep zgled. V Kadiksu v kazališu je bila te dni ravno igra, ko se zasliši zvonček, oznanujoč, da a presv. Popotnico memo gredó. Igranje neutegoma prestane, mnogi vstanejo z mesta, drugi pokleknejo. Ko se zvonček več ne sliši, se vsak verne na svoje mesto, in po vsi dvorani vstane živa pohvala in dleskanje.

Poslovljenje.

Ker mi zavoljo bolehnosti ni bilo moč dosti obhoditi, naj se poslovim pri svojem odhodu prav priserčno po tej poti s svojimi blagimi prijatli, zlasti s čč. duhovni v okolici domače in sosednje Goriške škofije.

V Šturiji 27. oktobra 1874.

Dragotin Klinar.

Iskrice ignacijanske

za vse dni v letu.

15. *O moj Bog, ko bi te ljudje poznali!* (S. Ignat. vitae 1. 4. c. 28.)

Vsak človek ima natorno gnanje za vednost; od tod pri mnogih toliko poželenje po učenosti, da za spoznanje reči so bogastvo, čast, vse prezirali. Toda, o nečimurna vednost umerljivih! kako vender ljubite nečimurnost in išete laži? Modrost tega sveta je nespamet pri Bogu, ako ne méri na spoznanje edinega Boga.

Zastonj se trudimo, življenje ukvarjamo. Kolikor koli se učimo, toliko, in še več nam ostane skritega. V temoto, ne na svetlobo prihajamo, dokler si ne prizadevamo resnično in terdno podučiti se v spoznanji Boga in v ljubezni do njega, ktera iz unega spoznanja izhaja.

K temu pa ni potreba velikanske bistrosti, ne predenega učenika, ne obširnega bukviša. Brez širokoustnih beséd, v ponižni tihoti in v samoti serca se uči to spoznanje Božje. Bog skriva to vednost modrijanom razodeva pa jo malim.

Kaj dela v nebesih zveličanje, če ne spoznanje Božje? Lej, kako lahko se zveličamo: uči se te poti! Zveličani so, kteri so čistega serca, ker Boga bodo gledali.

Duhovske spremembe.

V Ljubljanski škofiji: Č. g. Domicelj Anton gre iz Orehka na Črni verh; č. g. Pajer Anton iz Moravč v Komendo, in v Moravče pride č. g. Anton Brodnik. Č. g. Judnič Janez pride za administratorja v Mekine, in č. g. Miha Zupan na Prežganj.

Dobrotni darovi.

Za Dolence s točo poškodovane: Iz Smlednika po gosp. fajm. 17 gl. — Iz št. Vida n. Lj. 50 kr.

Za verhiške pogorelce: Iz Smlednika po g. fajm. 5 gld. — Iz št. Vida n. Lj. 50 kr.

Za sv. Očeta: Neimenovana roka po g. Heidrihu 1 gl. sr. in 2 gl. a. v.

Za afrikanski misijon: M. Svetelj iz Senčurja 1 gl.